

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ΄.

Η ΘΕΙΑ ΟΥΣΙΑ

Μάτην προσπαθεῖ τις ἐνίοτε νὰ φαντασθῆ παντελεῖ ἀνυπαρξίαν κόσμου. Εὐκόλως φανταζόμεθα μεταμορφώσεις, εὐκόλως φανταζόμεθα ἀόρατον οὐσίαν ἐν ᾗ λανθάνει τὸ σπέρμα τοῦ σύμπαντος ἀλλὰ τὸ μηδὲν οὐδέποτε ἢ διάνοια πράγματι θὰ κατορθώσῃ νὰ συλλάβῃ. Τὴν σημασίαν τοῦ γεγονότος τούτου θὰ κατανοήσῃ τις ὅταν σκεφθῆ ὅτι οὕτω καὶ ὁ ὀφθαλμὸς ἀδυνατεῖ ν' ἀρνηθῆ τὴν ὑπαρξίν ἀντικειμένου ὅπερ βλέπει ἐνώπιόν του ὑπάρχον. Τὸ ἀντικείμενον εἶνε φωτογραφημένον ἐντὸς τοῦ ὀπτικοῦ ὄργάνου του καὶ οὐδεμία δύναμις ἐξαιρέσει παραφροσύνης θὰ δυνηθῆ νὰ μεταιώσῃ τὴν πληροφορίαν ἣν τὸ ὄργανον τοῦτο τηλεγραφεῖ εἰς τὸν ἐγκέφαλον. Ἐπίσης ὅσον ἀφορᾷ τὴν οὐσίαν τοῦ κόσμου. Οὐδεμία δύναμις

ἐξαιρέσει καταστροφῆς τῆς ψυχικῆς ἰσορροπίας, δύναται νὰ ματαιώσῃ τὴν ταυτότητα τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς πρὸς τὴν οὐσίαν τοῦ κόσμου. Ἡ οὐσία ἐξ ἧς ὁ κόσμος ἐξεπορεύθη καὶ ἡ οὐσία ἐξ ἧς ὁ ἀνθρώπινος ἐγκέφαλος προέκυψεν εἶνε μία καὶ ἡ αὐτή. Ἡ ἀδυναμία δὲ ἡμῶν ὅπως φαντασθῶμεν παντελεῖ ἀνυπαρξίαν δηλοῖ ὅχι μόνον ὅτι ἡ ἀνθρωπίνη ψυχὴ εἶνε μῶριον τῆς παγκοσμίου οὐσίας ἀλλ' ὅτι ἡ οὐσία αὕτη δὲν ἔσχε ποτὲ ἀρχήν, καὶ προσέτι, κατὰ συνέπειαν, ὅτι θὰ ὑπάρχῃ αἰωνίως· ὅτι ὁ ὑλικὸς κόσμος ἔσχεν ἀρχήν, δὲν ἀρνεῖται ἡ διαίσθησις, τοῦτέστιν ὁμολογεῖ ὅτι ἡ οὐσία τοῦ κόσμου ὑπῆρξε ποτε ἀνεκδήλωτος· ὑπῆρξε δηλαδὴ ἐποχὴ καθ' ἣν ὁ κόσμος δὲν εἶχεν εἰσέτι ἐκκολαφθῆ ἐκ τῆς οὐσίας· περιείχετο ἐν αὐτῇ, ἐν σπερματικῇ καταστάσει ἀκριβῶς ὅπως τὸ ὄν περιέχει ὀλόκληρον τὸ μέλλον νὰ ἐκκολαφθῆ ὄν. Ἐν παρόδῳ εἰπεῖν, ἡ λέξις **ΩΝ** εἶνε μία ἐκ τῶν περιεργοτάτων συμπτώσεων λεξιγονίας καὶ διαισθήσεως. Ἡ ἀμοιβαία μετάθεσις τοῦ **Ω** καὶ τοῦ **Ο** παράγει τὰς λέ-

ξεις **Ο ΩΝ**. Τὸ ἄρθρον εἶναι οἶονεὶ ἀπαραίτητον ὑποδεικνὺν τὴν ἐνότητα τῆς οὐσίας καὶ ἡ μετοχὴ ἐν τῷ ἐνεστῶτι χρόνῳ αὐτῆς ὑπενθυμίζει τὸ αἰῶνιον **ΝΥΝ**. Εἶδος τι ἀμοιβαίας μεταθέσεως τῶν στοιχείων ἐξ ὧν ἡ οὐσία συνίσταται βεβαίως συνετέλεσεν εἰς τὴν γένεσιν τοῦ κόσμου, καθ' ὃν τρόπον ὁ ἠλεκτρισμὸς παράγεται ἐξ εἶδους ἀμοιβαίας μεταθέσεως τῶν μορίων τῆς ἠλεκτριζομένης ὕλης. Ἡ γένεσις τοῦ κόσμου εἶνε ἡ τρίτη πράξις τοῦ δράματος. Πρώτη εἶνε ἡ οὐσία αὐτὴ καθ' ἑαυτήν, δευτέρα ἡ δράσις δι' ἧς τὰ μόρια αὐτῆς κινητοποιοῦνται. Πρῶτον δυὰς ἐν ἐνότητι, εἶτα τριάς ἐν ἐνότητι. Ὁ νόμος οὗτος ἰσχύει ὄχι μόνον ὡς πρὸς τὸ ὅλον τῆς οὐσίας ἀλλὰ καὶ ὡς πρὸς ἕκαστον μόνιον αὐτῆς. Πᾶν μόνιον τῆς οὐσίας ἐπομένως ἐκάστη ψυχὴ εἶνε πρῶτον δυὰς ἐν ἐνότητι εἶτα τριάς ἐν ἐνότητι. Ὅπως τὸ σύμπαν εἶνε ἐκδήλωσις τῆς παγκοσμίου οὐσίας οὕτω καὶ ὁ ἄνθρωπος εἶνε ἐκδήλωσις τῆς ψυχῆς. Τὸ σύμπαν νοεῖ καὶ αἰσθάνεται κατὰ λόγον τῆς καταπληκτικῆς ἀπειρίας του. Ἐπίσης ὁ ἄνθρωπος νοεῖ

καὶ αἰσθάνεται ἐν σμικρῷ. Ἔχει συναίσθησιν ἰδίου Ἐγὼ ὅπερ εἶνε ἀντανάκλασις τοῦ μεγάλου καὶ ἀκεραίου Ἐγὼ οὐ συναίσθησιν ἔχει τὸ σύμπαν. Ἡ ψυχὴ σύγκεται ἐκ δύο στοιχείων, ἄρρενος καὶ θήλεος, ὅπως τὸ ὕδωρ σύγκεται ἐξ ὀξυγόνου καὶ ὑδρογόνου. Ἄρσεν καὶ θήλυ εἰσὶν ἐπίσης τὰ δύο συστατικὰ τῆς ψυχῆς τοῦ Σύμπαντος ἢτοι τῆς Οὐσίας. Τὸ ἄρσεν καὶ τὸ θήλυ συλλειτουργοῦσιν ἐν τῇ Οὐσίᾳ καὶ δρῶσιν ἐκ τῶν ἔνδον εἰς τὰ ἔξω. Ἡ οὐσία πάντοτε εἶνε ἔνδον ἀλλὰ τὸ προϊόν αὐτῆς, ὁ Κόσμος, εἶνε ἐξωτερίκευσις τῶν ιδιοτήτων αὐτῆς. Ὁ ὁρατὸς κόσμος εἶνε χημικὴ ἀλλοίωσις τῆς θείας οὐσίας. Διὰ τοῦτο ἡ ἔρευνα τῶν νόμων τῆς ὕλης ἄγει εἰς τὴν γνῶσιν τῶν ιδιοτήτων τῆς οὐσίας—ιδιοτήτων συγκεφαλαιουμένων εἰς δύο κυριώδεις—πλήρη θέλησιν καὶ πλήρη ἀγάπην, ἢ ἄλλως, πλήρη Νοῦν καὶ πλήρη Καρδίαν, ἢ ἄλλως, τέλειον ἄρρεν καὶ τέλειον θήλυ. Εἰς τὸ τέλειον τοῦτο θήλυ προσήκει ν' ἀφιερῶσω ὧδε ὀλίγας γραμμάς. Τὸ ἄρρεν εἶνε τόσον ἀνεγνωρισμένον ὥστε ἥκιστα χρήζει ὑπομνήσεως.

Ὁ Νοῦς ἀπολαύει πάσης εὐλαβείας καὶ τιμῆς. Ἄλλ' ἢ Καρδία ; Ὁ Ἄνθρωπος κυριαρχεῖ ἄλλ' ἢ Γυνή ; Τί θὰ ἦτο ἡ ἀνθρωπότης εἰάν ἡ Γυνή ἀνεβιβάζετο εἰς τὸν προσήκοντα αὐτῆς θρόνον ; Θὰ ἦτο ἀληθῆς ἀνθρωπότης καὶ ἡ ἔκφρασις αὕτη ἀρκεῖ ὅπως δηλώσῃ τὸ μεγαλεῖον καὶ τὸ κάλλος τῆς. Ἡ Καρδία δὲν τιμᾶται, ἐντεῦθεν ἡ ἀνθρωπότης δὲν εἶνε ἀληθῆς ἀνθρωπότης. Ὁ Νοῦς καὶ ἡ Καρδία δὲν ἀποτελοῦσι ἀρμονικὸν ζεῦγος, ἐντεῦθεν αἱ ἐπικρατοῦσαι ιδέαι εἶνε νοσηραὶ καὶ παράφρονες. Ὁ Νοῦς διεζευγμένος ὦν ἀπὸ τῆς Καρδίας παραπαίει, ἐπιδιώκει τὰ ἀνάξια ἐπιδιώξεως καὶ παραγνωρίζει τὰ πολύτιμα. Μὴ φωτιζόμενος ὑπὸ αἰσθήματος ἐκλαμβάνει ἄμοιρα σημασίας τὰ συμφέροντα τῶν ἄλλων. Δεσπότης κωφεύων εἰς τὴν ἔκφρασιν τοῦ ἄλλου, ἀποκρούων τὰς ἀξιώσεις τῆς Εἰρήνης, σκληρός, ἄδικος καὶ ἐπιθετικός, ἀλαζών καὶ περιορισμένος. Λέγουσιν οἱ φιλόσοφοι ὅτι ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου ἔχει ὄρια πέραν τῶν ὁποίων ἀδυνατεῖ νὰ χωρήσῃ. Ἀληθέστατον, καὶ ὁ λόγος τοῦ περιορισμοῦ τούτου εἶνε ἡ διά-

ζευξίς τοῦ Νοῦ ἀπὸ τῆς Καρδίας. Δὲν θὰ ὑπῆρχεν ὀρίζων εἰς ὃν τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα θὰ ἠδυνάτει νὰ εισδύσῃ, ἐὰν ἐτηρεῖτο ἡ ἰσορροπία μεταξὺ τῆς ἄρρενος καὶ τῆς θηλείας φύσεως αὐτοῦ. Δὲν θὰ ὑπῆρχε βαθμὸς ἐντελείας εἰς ὃν θὰ ἠδυνάτει νὰ φθάσῃ. Δὲν θὰ ὑπῆρχε δόξα μείζων τῶν δυνάμεών του. Ὡ τῶν γλυκυτάτων μεταφορῶν, δι' ὧν τῆδε κακεῖσε ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ἀνθρωπότητος ἐξεφράσθη ἡ μεγαλειότης τῆς Καρδίας. Πόσω ματαίως ἀτενίζουσι οἱ πολλοὶ εἰς τὴν εἰκόνα τὴν παριστῶσαν τὴν Παρθένον Μαρίαν φέρουσαν εἰς τὰς ἀγκάλας τὸ θαυμάσιον τέκνον της. Δὲν ἐννοοῦσιν τὴν παράστασιν. Δὲν ἐννοοῦσιν ὅτι ἡ Μαρία εἶνε ἡ Καρδία καὶ τὸ κυανοῦν χρῶμα τῆς περιβολῆς της σημαίνει τὴν οὐρανίαν καταγωγὴν της. Δὲν ἐννοοῦσιν ὅτι τὸ νήπιον τέκνον της εἰκονίζει τὴν ἀναγέννησιν τῆς ἀνθρωπότητος ἐκ τῆς ἀδιαφθόρου οὐσίας τῆς μητρὸς της. Ἡ ἀναδυομένη Ἀφροδίτη, ἡ Παλλὰς Ἀθηνᾶ, ἡ Ἴσις, ἡ Ἄρτεμις εἰσὶ τόσαι ὀνομασίαι τοῦ πανάγνου τούτου στοιχείου τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως. Ἐξάρωμεν τὸ θῆλυ μέρος

τῆς ἡμετέρας ἀτομικῆς τε καὶ κοινωνικῆς συστάσεως, καὶ ὑψώσωμεν αὐτὸ εἰς τὴν φυσικὴν του περιωπὴν ἐὰν μέλη ἡμῖν ὅλως περὶ ἁρμονίας καὶ προόδου. Ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐν συλλειτουργίᾳ καὶ ἰσοτιμίᾳ εἶνε καθολικὸς νόμος ἐν τῇ φύσει. Ὅρος παραγωγῆς εἶνε τὸ ζεῦγος ἀπανταχοῦ. Ἡ θεότης αὐτὴ εἶνε γενέσειρα τῶν πάντων καθόσον συνίσταται εἰς ζεῦγος μία οὔσα ἐν δυάδι—ἐν τριάδι μετὰ τοῦ προϊόντος. Ὅπου δὴποτε στρέψωμεν τὰς ἐρεῦνας μας, εὐρίσκομεν τὴν τριάδα ταύτην, ἄρσεν θῆλυ καὶ προϊόν, ὑπὸ ποικίλλας μορφάς καὶ ιδιότητας. Ἡ φυσικὴ, ἡ βοτανικὴ, ἡ φυσιολογία πᾶσαι αἰ ἐπιστῆμαι παρέχουσιν ὕλην πρὸς πλήρωσιν σελίδων περὶ τῶν ἁρμονιῶν ἃς ἐξασφαλίζει ἡ συλλειτουργία τῶν δύο φύλων, εἴτε ταῦτα παρίστανται ἡμῖν ὡς ὄντα εἴτε ὡς δυνάμεις εἴτε ὡς φάσεις ὅλου τινος. Κεντρόφυξ καὶ κεντρομόλος εἰσὶ δυνάμεις ἀρσενικὴ καὶ θηλεία ὅπως ἀρσενικὸν καὶ θῆλυ εἶνε τὰ δύο ἡμισφαίρια τοῦ ἐγκεφάλου. Πᾶσα ιδέα ἀκόμη ἣτις ἐπέρχεται ἡμῖν εἶνε προϊόν τοῦ ἐν ἡμῖν ζεύγους, ἡ δὲ ποιότης τῆς ιδέας ἐξήρ-

τητα ἐκ τῆς μεταξύ τῶν δύο φύλων τοῦ ζεύγους ἀρμονίας. Ἐάν τὸ θῆλυ εἶνε δοῦλον εἰς τὸ ἄρρεν ἢ ἰδέα εἶνε νόθος, φρούδη, κακή. Ἐάν τὸ θῆλυ τιμᾶται τὸ προῖον ἔσται φαεινὸν καὶ σωτήριο. Ἐν τῇ ἐκδηλώσει τοῦ κόσμου, τὸ θῆλυ ἔρχεται μετὰ τὸ ἄρσεν χρονολογικῶς. Πρῶτον τις βούλεται τι δεύτερον ἐλκύεται. Πρῶτον ποθεῖ δεύτερον κινεῖται. Πρῶτον θέλει δεύτερον ἀγαπᾶ. Ἄλλ' ὡς ἡ θέλησις εἶνε ἀρχαιοτέρα τῆς ἀγάπης, οὕτω ἡ ἀγάπη εἶνε εὐγενεστέρα τῆς θελήσεως. Ἡ Ἀγάπη περιβάλλει δι' αἰγλης τὸν ἀγαπῶντα καὶ καθ' ὅσον οὗτος γεραίρει τὴν αἰγλήν ταύτην προσθέτει ἑαυτῷ ἰσχὺν καὶ ἀνδρικότητα. Ἡ πηγὴ οὕτω τῆς δόξης του εἶνε τὸ θῆλυ στοιχεῖον τῆς συστάσεως αὐτοῦ. Ἐντεῦθεν τὸ θῆλυ τάσσεται πρὸ τοῦ ἄρρενος ὑπὸ ἔποψιν τιμῆς. Ὁ Νοῦς μᾶς εἰσάγει, ἡ Καρδία μᾶς ἐξευγενίζει. Τὸ ἄρσεν ἐργάζεται τὸ θῆλυ ἐμπνέει. Τιμήσωμεν τὸ ἐμπνέον· τιμήσωμεν ἐκεῖνο δι' οὗ λυτρούμεθα καὶ νικῶμεν. Τιμήσωμεν αὐτὸ ἐν τῷ προσώπῳ πάσης γυναικός. Ἡ θεότης πρὸ πάντων «ἀγάπη ἐστὶ»

πᾶσα ἐλπίς περὶ τοῦ ἀνθρωπίνου μέλλοντος στη-
ρίζεται εἰς τὸ κύριον τοῦτο στοιχεῖον τῆς θεό-
τητος, τὸ θῆλυ στοιχεῖον. La Bonté infinie, ὡς
ὁ Ῥενάν προτιμᾷ νὰ ὀνομάζη τὸν Θεὸν εἶνε ἔκ-
φρασις ἐπιτυχῶς, ἐν τῷ θηλυκῷ αὐτῆς τύπῳ,
ἐνθυμίζουσα τὴν φύσιν τοῦ θείου. Ἄλλ' εἶνε τι
ἐκτὸς ἡμῶν αὐτὴ ἡ Bonté infinie ;

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ΄.

ΗΜΕΡΩΣΙΣ

Ἐφ' ὅσον ἡ ἡμετέρα ψυχὴ θέλει νὰ εἶνε ἐστία τῶν ἀκτίνων αὐτῆς, δὲν δύναται ἀλλ' ἢ νὰ ἐκδηλοῦται ἐντὸς ἡμῶν ἢ ἑμογενῆς αὐτῇ οὐσία. Τὸ πᾶν εἶνε νὰ μὴ παύσῃ ἡ ἡμετέρα ψυχὴ ἀναγνωρίζουσα ὅτι πρὸ οἰουδήποτε ἄλλου πράγματος ἢ λειτουργία τῆς Καρδίας, ἤτοι τοῦ ἐν ἡμῖν θήλεος, εἶνε τὸ τιμιώτατον καὶ τὸ ιερώτατον, ὅτι πηγὴ πασῶν τῶν εὐγενῶν συλλήψεων τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἡ σύλληψις τῆς πατρίδος, τῆς οἰκογενείας κλπ. εἶνε ἡ ἐν ἡμῖν Ἐστία τῆς *Bonté infinie*. Τοῦτο ἀναγνωρίζοντες καὶ διηνεκῶς ἐνθυμούμενοι, ζωογονοῦμεν καὶ ἀναπτύσσομεν τὸ ἔνδον ἡμῶν ὑπάρχον τοῦτο πολύτιμον στοιχεῖον. Ἡ ζωογόνησις καὶ ἀνάπτυξις αὐτοῦ συνεπάγεται τὴν ἡμετέραν ἀναγέννησιν

κατὰ τὸν προσημειωθέντα νόμον τῆς τριάδος. Τότε ἢ ἐν ἡμῖν Ἐστία καθίσταται καὶ αὐτὴ Bonté infinie καὶ οὕτω ἢ θεότης οἰκεῖ ἐν ἡμῖν. Ἀληθῶς καὶ τοῦτο ὁ Ρενάν, μολονότι ἐξωτερικὸς φιλόσοφος, διησθάνθη εἰπὼν ὅτι «ὁ εὐγενὴς φέρει πάντοτε ἐν ἑαυτῷ τὴν πηγὴν τῆς εὐγενείας» Ἡ ἔννοια αὕτη εἶνε ἡ βᾶσις πάσης θρησκείας καὶ πάσης φιλοσοφίας. Σωτηρία τῆς ψυχῆς σημαίνει ἀκριβῶς ἐξευγενισμόν χαρακτῆρος. Ἀληθῶς ὁ ἄνθρωπος τότε μόνον λυτροῦται καὶ σώζεται ὅταν μορφώσας χαρακτῆρα ἐξευγενίσῃ αὐτὸν ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῆς Καρδίας. Παράγεται ἐν αὐτῷ νέος ἄνθρωπος, νικητῆς τῆς πλάνης διὰ τῆς ἀγνότητος, ἀναγεννᾶται καὶ καθίσταται σωτὴρ οὐ μόνον ἑαυτοῦ ἀλλὰ καὶ ἄλλων· λάμπει ὡς Φοῖβος Ἀπόλλων, ὡς Ἰησοῦς Χριστός, ἀληθὴς υἱὸς Θεοῦ, ὡς εὐλόγως ἐκλήθη ὁ Ναζωραῖος, ὁ Ὅσιρις, ὁ Ζορόαστρος, ὁ Χρίσνας, ὁ Μίθρας, ὁ Πυθαγόρας ὁ Βούδδας, οἵτινες ἀνέπτυξαν τὴν ἐν αὐτοῖς ζωοδόχον καὶ ζωοδότειραν Ἐστίαν, μέχρι τοῦ βαθμοῦ ὥστε νὰ καταστῶσιν Ἡλιοὶ φωτίζοντες καὶ σώ-

ζοντες ἀπὸ τοῦ σκότους ὀλόκληρον σύστημα, ὀλόκληρον Κόσμον, ἀκριβῶς ὡς ὁ Ἥλιος φωτίζει καὶ σῶζει τὸ ἡμέτερον ἡλιακὸν σύστημα. Διὰ τοῦτο τὸ ἐπὶ γῆς στάδιον ἐκάστου τῶν προσημειωθέντων χαρακτήρων ἐταυσίσθη μὲ τὴν τροχίαν τοῦ Ἡλίου, ἣτις καὶ συμπίπτει μὲ τὸ στάδιον καὶ τὴν ἱστορίαν ἐν γένει τῆς ψυχῆς. Ἡ ἱστορία τῆς ψυχῆς συνίσταται εἰς τὴν διηνεκῆ πρόθεσιν πρὸς ἀνάπτυξιν τῶν ἐν ἡμῖν λανθανουσῶν φυσικῶν δυνάμεων μέχρι τοῦ βαθμοῦ τῆς ἐντελείας. Ἡ πρόθεσις αὕτη ἀρχίζει παρ' οἴωδῆποτε ἀφ' ἧς στιγμῆς γεννηθῆ ἐν αὐτῷ ἢ ἐντύπωσις ὅτι ἡ φύσις αὐτοῦ ἐπιδέχεται καλλιέργειαν, ἀφ' ἧς στιγμῆς φιλοδοξία ἡμέρωσιν, ἀφ' ἧς στιγμῆς αἰσθανθῆ ὅτι ἡ ἀνθρωπίνη φύσις εἶνε τοιοῦτον ὕφασμα ὥστε ἂν θέλη, καλλιεργῶν αὐτὴν ἐν τῷ προσώπῳ του, δύναται νὰ μεταβάλλῃ ἑαυτὸν εἰς θησαυρὸν χάριτος καὶ δυνάμεως. Οἷα μεταμόρφωσις θὰ συνετελεῖτο ἐπὶ προσώπου τῆς Γῆς, ἐν διαστήματι μιᾶς γενεᾶς ἐὰν ἕκαστος ἀνεγνώριζε καὶ ἐπεδίωκε τοῦτο !